

12.11.2021

Tietoa tutkimukseen osallistuvalla

Tässä selosteessa kuvataan, miten henkilötietojasi käsitellään Ruoka-askel-tutkimuksessa. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja tutkimukseen osallistumisen voi halutessaan keskeyttää. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen. Osallistumisen keskeyttämiseen tai suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ei käytetä osana tutkimusaineistoa suostumuksen peruuttamisen jälkeen. Jo analysoiduista tai julkaistuista tutkimustuloksista niitä ei kuitenkaan voida jälkikäteen poistaa. Tämän selosteen kohdassa 17 kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia sinulla on ja miten voit vaikuttaa tietojesi käsittelyyn.

1. Tutkimuksen rekisterinpitäjät

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

PL 30
00271 Helsinki
puh. 029 524 6000

Helsingin yliopisto (HY)

PL 4
00014 Helsingin yliopisto
puh. 029 41 911

Luonnonvarakeskus (Luke)

PL 2
00791 Helsinki
puh. 029 532 6000

Laurea-ammattikorkeakoulu

Ratatie 22
01300 Vantaa
puh. 09 8868 7150

Turun yliopisto (TY)

20014 Turun yliopisto
puh. 029 450 5000

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa asioissa:

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

Nimi: Suvi Virtanen

Osoite: PL 30, 00271 Helsinki

Puhelinnumero: 029 524 8729

Sähköpostiosoite: suvi.virtanen@thl.fi

Yhteyshenkilöt tutkimusta koskevissa asioissa muissa tutkimuksen osapuolena toimivissa organisaatioissa on lueteltu kohdassa 3.

2. Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Käsitlemme tässä ilmoituksessa mainittuja henkilötietoja Ruoka-askel-tutkimuksen toteuttamiseksi.

Ruoka-askel-tutkimushankkeen tavoitteena on kehittää varhaiskasvatukseen kestävä ruokajärjestelmän toimintamalli, joka tukee lasten terveellistä ruokavaliota ja vähentää ruokajärjestelmän ilmastovaikutuksia. Toimintamalli kehitetään yhdessä kuntien, varhaiskasvatuksen ja ruokapalveluiden ammattilaisten sekä perheiden kanssa.

Hankkeessa toteutetaan varhaiskasvatuksen yhteydessä tutkimusinterventio, jossa tutkitaan tieteelliseen tietoon perustuvan kestävä toimintamallin vaikutuksia lasten kokonaisruokavalioon ja ravitsemustilaan, suoliston mikrobistoon ja lasten ruokavalion ilmastovaikutuksiin. Lisäksi tutkitaan perheiden, päättäjien, ruokapalveluiden ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten tietoja, asenteita ja käytäntöjä ruoan ympäristövaikutuksiin ja ravitsemukseen liittyen. Tutkimuksessa mitataan päiväkodin ruokahävikkiä ja kasvispainotteisemman ruokatarjonnan vaikutuksia ilmastoon sekä kustannuksiin ja kustannusvaikuttavuuteen.

Aineiston keruu tapahtuu syksyn 2021 ja vuoden 2022 aikana Lahdessa, Kauhavalla, Kauhajoella ja Ilmajoella yhteensä 23 päiväkodissa. Tutkimukseen osallistuvat lapset ovat iältään 3–5-vuotiaita. Tutkimukseen osallistuvat päiväkodit jaetaan satunnaisesti kokeilukoteihin ja vertailupäiväkodeihin. Kokeilupäiväkodit noudattavat tutkimuksessa kestävä toimintamallin periaatteita. Vertailupäiväkodit eivät muuta tavanomaisia toimintatapojaan tutkimuksen aikana. Tutkimuksessa verrataan tuloksia kokeilupäiväkotien ja vertailupäiväkotien välillä ja tuloksia kokeilupäiväkodeissa ja vertailupäiväkodeissa hoidossa käyvien lasten välillä. Vertailupäiväkodit saavat kokeiluvaiheen jälkeen käyttöönsä kokeilussa hyväksi todetut käytännöt.

Suostumuslomakkeessa pyydämme perheiden ja varhaiskasvatuksen sekä ruokapalveluammattilaisten yhteystietoja tutkimuksen aikana tapahtuvaa yhteydenpitoa varten.

3. Yhteistyöhankkeena tehtävän tutkimuksen osapuolet ja vastuunjako

Tutkimusaineisto kootaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL), Helsingin yliopiston (HY), Luonnonvarakeskuksen (Luke) ja Laurea-ammattikorkeakoulun yhteistyönä. Näytteiden analysointiin osallistuu lisäksi Turun yliopisto (TY).

THL, HY, Luke ja Laurea toimivat tässä tutkimuksessa yhteisrekisterinpitäjinä, eli ne määrittelevät yhdessä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Näytteiden osalta yhteisrekisterinpitäjänä on edellä mainittujen lisäksi Turun yliopisto.

Tutkimukseen osallistuva henkilö voi tehdä kaikki tähän tutkimukseen liittyvät pyynnöt rekisteröidyn oikeuksien käyttämiseksi (katso myös kohta 17), alla olevalle yhteyshenkilölle:

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL)

Nimi: Suvi Virtanen

Puhelinnumero: 029 524 8729

Sähköposti: suvi.virtanen@thl.fi

Yhteyshenkilö välittää tarvittaessa pyynnön myös muille yhteisrekisterinpitäjinä toimiville organisaatioille.

Yhteyshenkilöt muissa yhteisrekisterinpitäjinä toimivissa organisaatioissa:

Helsingin yliopisto (HY)

Nimi: Maijaliisa Erkkola

Osoite: Elintarvike- ja ravitsemustieteiden osasto, PL 66, 00014 Helsingin yliopisto

Puhelinnumero: 050 4160 389

Sähköpostiosoite: maijaliisa.erkkola@helsinki.fi

Luonnonvarakeskus (Luke)

Nimi: Merja Saarinen

Osoite: Tietotie 4, 31600 Jokioinen

Puhelinnumero: 029 532 6506

Sähköpostiosoite: merja.saarinen@luke.fi

Laurea-ammattikorkeakoulu

Nimi: Leena Forma

Osoite: Ratatie 22, 01300 Vantaa

Puhelinnumero: 050 463 5842

Sähköpostiosoite: Leena.Forma@laurea.fi

Turun yliopisto (TY)

Nimi: Kati Hanhineva

Osoite: 20014 Turun yliopisto

Puhelinnumero: 029 450 4044

Sähköpostiosoite: kati.hanhineva@utu.fi

Tutkittava voi käyttää tietosuojasetuksen mukaisia oikeuksiaan suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään. Tällöin vastaanottaja voi tarvittaessa välittää pyynnön tai vaatimuksen myös muille yhteisrekisterinpitäjille.

4. Tutkimuksen vastuullinen johtaja tai siitä vastaava ryhmä

Nimi: Suvi Virtanen

Osoite: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), HYKO/HYTA, PL 30, 00271 Helsinki

Puhelinnumero: 029 524 8729

Sähköpostiosoite: suvi.virtanen@thl.fi

5. Tietosuojavastaavien yhteystiedot

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tietosuojavastaavan sähköpostiosoite: tietosuoja@thl.fi

Helsingin yliopiston tietosuojavastaavan sähköpostiosoite: tietosuoja@helsinki.fi

Luonnonvarakeskuksen tietosuojavastaavan sähköpostiosoite: tietosuoja@luke.fi

Laurean tietosuojavastaavan sähköpostiosoite: marjo.valjakka@laurea.fi

Turun yliopiston tietosuojavastaavan sähköpostiosoite: dpo@utu.fi

6. Tutkimuksen suorittajat

Tutkimuksen toteuttavat Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Helsingin yliopisto (HY), Luonnonvarakeskus (Luke) ja Laurea-ammattikorkeakoulu. Tutkimusaineiston analysointiin osallistuu edellä mainittujen organisaatioiden lisäksi laboratoriomäärittysten osalta Turun yliopisto. Tutkimuksen toteutusta koordinoi THL:n Hyvinvointivaikuttajat -osaston (HYKO) Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTA) -yksikön tutkimusryhmä.

7. Tutkimuksen nimi, luonne ja kestoaika

Tutkimuksen nimi: Ruoka-askel - kestävä malli ruokapalveluille ja varhaiskasvatukseen (FoodStep)

Kertatutkimus

Seurantatutkimus

Tutkimuksen kestoaika (kuinka kauan henkilötietoja käsitellään):

Tutkimusaineiston keruun suunnittelu ja keruu tapahtuu 01.02.2021 — 28.2.2023. Aineiston keruuvaiheen jälkeen aineisto analysoidaan ja tutkimuksen tulokset raportoidaan. Tutkimusaineistoa säilytetään 15 vuotta tutkimuksen päättymisen jälkeen.

8. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittelyn peruste on EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti seuraava:

- Tutkittavan suostumus
- Lakisääteisen velvoitteen noudattaminen
- Yleistä etua koskeva tieteellinen tai historiallinen tutkimus, tilastointi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö (tietosuojalain 4 §:n 3 kohta)

9. Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa ei käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja.

Tutkimuksessa käsitellään seuraavia arkaluonteisia henkilötietoja:

- Rotu tai etninen alkuperä
- Poliittiset mielipiteet
- Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- Ammattiliiton jäsenyys
- Geneettiset tiedot
- Biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- Terveystiedot
- Seksuaalinen käyttäytyminen
- Seksuaalinen suuntautuminen

Arkaluonteisten tietojen käsittely perustuu seuraavaan tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan tai tietosuojalain 6 §:n mukaiseen erityisehtoon:

- Tutkittavan nimenomainen suostumus
- Tieteellinen tai historiallinen tutkimustarkoitus tai tilastollinen tarkoitus
- Tutkimus- ja kulttuuriperintöaineiston yleishyödyllinen arkistointitarkoitus

- Tutkittava on saattanut käsiteltävät arkaluonteiset tiedot julkisiksi
- Käsittely on tarpeen tärkeän yleisen edun vuoksi
- Käsittely on tarpeen kansanterveyteen liittyvän yleisen edun vuoksi
- Käsittelystä on säädetty laissa tai johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle säädetyistä tehtävistä

Tutkimuksessa käsitellään rikostuomiota tai rikkomuksia koskevia tietoja.

10. Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää

Lapset

Lapsen nimi, henkilötunnus, lapsen päiväkotia, lapsen biologiset näytteet: verinäytteet ja ulostenäytteet, lapsen ruokavalio- ja ruoankäyttötiedot, lapsen yleiseen terveydentilaan liittyvät tiedot, antimikrobilääkitys ja infektiot, lapsen pituus- ja painotiedot, ruoka-allergiat, asumismuoto

Huoltajat

Huoltajan nimi, sähköpostiosoite, puhelinnumero, perheen kotiosoite, huoltajan ja toisen samassa taloudessa asuvan huoltajan koulutus ja ammatti, kotitalouden tulotiedot, ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden lukumäärä, huoltajan ruokavalioon liittyvät tiedot, perheen ruokakäytännöt

Varhaiskasvatuksen sekä ruokapalveluammattilaiset

Nimi, sähköpostiosoite tai osoite, sukupuoli, ikä, koulutus, ammatti, työskentelyvuodet, asenteet ja käytännöt ravitsemuksesta ja ruoan ympäristövaikutuksista

Osallistujien yksilöintitietoja (nimi, henkilötunnus) tai yhteystietoja ei tallenneta varsinaiseen tutkimusaineistoon. Kyselylomakkeissa ja tutkimusaineistossa käytämme tutkimustunnisteita.

11. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Henkilötiedot saadaan rekisteröidyiltä itseltään. Lasten tiedot saadaan huoltajilta. Henkilötiedot kerätään suostumus- ja kyselylomakkeilla sekä näytteistä tehtävillä laboratoriomäärityksillä.

12. Tietojen siirto tai luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä tai luovuteta kohdassa 6. mainitun tutkimusryhmän ulkopuolelle.

13. Tietojen siirto EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

14. Automaatioitu päätöksenteko

Automaattisia päätöksiä ei tehdä.

15. Henkilötietojen suojauksen periaatteet

Tiedot ovat salassa pidettäviä.

Manuaalisen aineiston suojaaminen:

- Lukittu tila
- Määritellyt kulku- ja käyttöoikeudet

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot:

käyttäjätunnus salasana käytön rekisteröinti kulunvalvonta

muu, mikä:

- Pseudonymisointi
- Tunnisteiden poisto
- tutkimusrekisterin tehtäväpohjainen käyttöoikeushallinta. Sähköisen tutkimusaineiston siirto perustuu tietosuojattuun tekniikkaan.

Suorien tunnistetietojen käsittely:

Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa

Aineisto analysoidaan suoraan tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

Näytteiden käsittely:

Kaikkia näytteitä analysoidaan pseudonymisoituina, eikä tutkittavia voida tunnistaa tutkimustuloksista.

Näytteitä käsitellään tutkimuksen aikana terveydenhuollon toimipisteessä, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, Helsingin yliopiston ja Turun yliopiston laboratorioissa. Kerättyjä tietoja tai näytteitä ei anneta tutkimushankkeen ulkopuolisille tahoille.

Analysointivaiheen jälkeen jäljellä olevat näytteet palautetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL).

16. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusaineisto hävitetään

Tutkimusaineisto arkistoidaan:

ilman tunnistetietoja tunnistetiedoin

Tutkimusaineistoja ja -näytteitä säilytetään 15 vuotta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella, minkä jälkeen ne hävitetään.

17. Rekisteröidyn oikeudet ja niiden mahdollinen rajoittaminen

Tietosuojalainsäädäntö takaa tutkittavalle tiettyjä oikeuksia, joilla tutkittava voi varmistaa perusoikeuksiin kuuluvan yksityisyyden suojan toteutumisen. **Mikäli haluat käyttää oikeuttasi, toimi näiden ohjeiden mukaisesti: <https://thl.fi/fi/thl/tietosuoja>.** Vaihtoehtoisesti voit ottaa yhteyttä THL:n kirjaamoon (kirjaamo@thl.fi) tai kohdassa 1. mainittuun yhteyshenkilöön.

Jos tutkittavaa ei pystytä tunnistamaan aineistosta, niin mm. oikeutta päästä tietoihin, oikaisuun ja poistoon ei sovelleta.

Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)

Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritettun käsittelyn lainmukaisuuteen.

Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi tutkimuksessa ja mitä henkilötietojasi tutkimuksessa käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista seuraavissa tapauksissa:

- a) henkilötietoja ei enää tarvita niihin tarkoituksiin, joita varten ne kerättiin tai joita varten niitä muutoin käsiteltiin
- b) peruutat suostumuksen, johon käsittely on perustunut, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta
- c) vastustat käsittelyä eikä käsittelyyn ole olemassa perusteltua syytä
- d) henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti; tai
- e) henkilötiedot on poistettava unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan rekisterinpitäjään sovellettavan lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kohdassa 17 Mitä oikeuksia sinulla on ja oikeuksista poikkeaminen kuvatuista oikeuksista saatetaan poiketa tietosuoja koskevan lainsäädännön mukaisilla perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Mikäli haluat käyttää oikeuttasi, toimi näiden ohjeiden mukaisesti: <https://thl.fi/fi/thl/tietosuoja>.

Vaihtoehtoisesti voit ottaa yhteyttä THL:n kirjaamoon (kirjaamo@thl.fi) tai kohdassa 1. mainittuun yhteyshenkilöön.

Yhteydenotot

Mikäli sinulla on kysyttävää oikeuksista, ota yhteyttä THL:n kirjaamoon (kirjaamo@thl.fi) tai kohdassa 1. mainittuun yhteyshenkilöön.

Oikeus saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi

Sinulla on oikeus saattaa asia tietosuojavaltuutetun toimiston käsiteltäväksi, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja@om.fi